

Jo Nesbø • SPASITELJ

Naslov izvornika

Jo Nesbø

Frelseren

Copyright © Jo Nesbø 2005

Published by agreement with Salomonsson Agency

JO NESBØ

SPASITELJ

Preveo s engleskoga
Mislav Bartulović

Tko je taj što dolazi iz Edoma, iz Bosre, u haljinama crvenim?

Tko je taj što veličanstveno odjenut pun snage korača?

— Ja sam to koji naučava pravdu, velik kad spasavam!

Izaija, 63:1

(Stari zavjet, prijevod Antun Savić,
Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1974.)

PRVI DIO

ADVENT

1

Kolovoz 1991. Zvijezde.

I mala je četrnaest godina i bila uvjereni da će, zatvori li oči, čvrsto i usredotočeno, kroz krov moći vidjeti zvijezde.

Oko nje uzdisaji žena. Pravilni, teški noćni uzdisaji. Jedna je hrkala. Bila je to teta Sara kojoj su dodijelili ležaj ispod otvorenog prozora.

Sklopila je oči i pokušala disati kao i druge. Nije bilo lako zaspati, pogotovo kada je sve oko nje bilo novo i drukčije. Zvukovi noći i šume iznad prozora u Østgårdi bili su drukčiji. Ljudi koje je poznavala sa susreta u Citadeli i ljetnom kampu — i oni su se promijenili. I ona se promijenila. Lice i tijelo koje je ovoga ljeta ugledala u zrcalu bili su novi. Novi su bili i osjećaji: vruće i hladne struje koje je osjetila u sebi kada bi je dječaci promatrali. Pogotovo kada bi je promatrao jedan od njih. Robert. I on je ove godine bio drukčiji.

Ponovno je otvorila oči. Znala je da je Bog vrlo moćan; ako poželi, dopustit će joj da kroz krov pogleda u zvijezde. Ako to bude volja Njegova.

Dan je bio dugačak i ispunjen događajima. Suh ljetni vjetar šuštao je kroz žito, a lišće na drveću grozničavo je poskakivalo, pa se svjetlost kroz njega kao kroz gust filtar probijala do okupljenih na travnjaku. Slušali su kadeta iz časničke škole Vojske spasa koji je govorio o svome propovjedničkom radu na Farskom otočju. Bio je naočito i govorio je s tankoćutnom predanošću, ali ona je bila

zaokupljena tjeranjem bumbara koji joj je zujao oko glave. Kada je napokon odletio, osjetila je umor od vrućine. Kadet je dovršio govor i sva lica okrenula su se prema zapovjedniku Davidu Eckhoffu koji ih je gledao svojim vedrim mladenačkim pogledom — iako je imao više od pedeset godina. Salutirao je podignuvši desnu ruku iznad ramena pokazujući prema kraljevstvu nebeskom uz zvonki uzvik »Aleluja!« Zatim je zamolio blagoslov za kadetov rad sa siromašnima i prezrenima te ih podsjetio na Evandjelje po Mateju u kojemu stoji kako je Isus Spasitelj među njima — možda kao stranac na ulici, možda kriminalac, bez hrane i odjeće; i kako će na Sudnji dan samo pravednici, oni koji su pomagali najslabijima, baštiniti život vječni. Činilo se da bi govor mogao potrajati, ali u sljedećem trenutku netko je nešto šapnuo, a zapovjednik Eckhoff sa smiješkom je najavio nastavak programa i susret mladih koji će danas voditi Rikard Nilsen.

Čula je Rikarda kako glasom dubljim nego inače zahvaljuje zapovjedniku na najavi. Kao i obično, sve što je želio reći zapisao je na papir i naučio napamet. Ustao je i započeo recitirati kako svoj život namjerava posvetiti borbi, Isusovoj borbi za Kraljevstvo Božje. Iako je bio nervozan, glas mu je bio uspavljujuće monoton. Svoj namršten introvertirani pogled usmjerio je prema njoj. Osjećala je težinu u kopcima. Njegova znojna gornja usnica titrala je izbacujući dosadne ziheraške fraze. Kada je osjetila ruku na leđima, nije reagirala. Sve dok se vršci prstiju nisu spustili do dna leđa, i još niže, te se naježila pod tankom ljetnom haljinom.

Okrenula se i pogledala u Robertove nasmijane smeđe oči. Poželjela je da joj je koža jednako tamna kao i njegova kako ne bi mogao primijetiti crvenilo na njezinim obrazima.

»Ššš«, upozorio ih je Jon.

Robert i Jon su braća. Iako je Jon bio godinu dana stariji, mnogi su, dok su bili manji, mislili da su blizanci. Robert je sada imao sedamnaest godina i razlike među braćom postale su uočljivije. Robert je bio veseo i bezbrižan, volio je zadirkivati ljude oko sebe i dobro je svirao gitaru, ali katkad je kasnio na misu u Citadeli i pretjerivao sa zadirkivanjem, pogotovo kada bi primi-

jetio da se drugi smiju. U takvim je prilikama situaciju spašavao Jon, pošten i savjestan mladić za kojega je većina vjerovala da će pohađati časničku školu i u Vojsci upoznati djevojku, iako se o ovome drugom nikada nije govorilo naglas. Ista stvar, međutim, nije se mogla tvrditi i za Roberta. Jon je bio dva centimetra viši od Roberta, ali na neki neobičan način činio se nižim od mlađeg brata. Negdje oko dvanaeste godine Jonovo se držanje pogoršalo, kao da se zgrbio pod teretom nevolja u svijetu. Obojica su imala tamnu put i privlačne pravilne crte lica, ali Robert je imao nešto što je Jonu nedostajalo: nešto u očima, crno i razigrano, što ju je istodobno privlačilo i odbijalo.

Dok je Rikard govorio, pogled joj je lutao po moru poznatih lica. Jednoga će se dana udati za mladića iz Vojske spasa i možda će oboje biti poslani u misije u neko drugo mjesto ili čak na drugi kraj države. Ipak, uvijek će se vraćati u Østgård koji je Vojska nedavno kupila s namjerom da ga pretvori u ljetno okupljalište.

Uz rub mnoštva, na stubištu koje je vodilo u kuću, sjedio je plavokos dječak i gladio mačku koja mu se smjestila u krilu. Znala je da ju je promatrao iako je spustio pogled u trenutku kada ga je uočila. Bio je jedina osoba ovdje koju nije poznavala. Znala je da se zove Mads Gilstrup i da je unuk bivših vlasnika Østgårda; znala je i da je nekoliko godina stariji od nje te da je obitelj Gilstrup vrlo imućna. Iako naočit, djelovao je nekako samotnjački. Što li je uopće radio ovdje? Sinoć je namršten hodao uokolo i ni s kim nije razgovarao. Nekoliko je već puta osjetila njegov pogled na sebi. Svi su je gledali ove godine.

Uhvativši je za ruku, Robert ju je prekinuo u razmišljanju. Spustio joj je nešto na dlan i rekao: »Čim budući general dovrši svoj govor, dođi u štagalj. Moram ti nešto pokazati.«

Zatim je ustao i otišao. Spustila je pogled na ruku i gotovo vrisnula. Na dlanu joj je ležao bumbar. Još uvijek se micao iako nije imao ni krila ni nožice. S drugom rukom na ustima spustila ga je na travu.

Rikard je napokon ušutio. Vidjela je svoje i Robertove roditelje kako odlaze do stolova s kavom. I jedne i druge pratio je među

članstvom Vojske spasa glas »snažnih obitelji«; znala je da je ne ispuštaju iz vida.

Krenula je prema vanjskom toaletu, a kada je skrenula iza ugla gdje je više nisu mogli vidjeti, kliznula je u smjeru štaglja.

»Znaš li što je ovo?« pitao je Robert sa smiješkom u pogledu i glasom dubljim nego prošlog ljeta.

Ležao je na sijenu i džepnim nožićem, koji je uvijek nosio sa sobom, rezbario po korijenu drveta.

Podignuo je ruku i pokazao joj predmet. Vidjela je to na crtežima. Nadala se da joj zamračenost u štaglju prikriva rumenilo koje je osjetila u obrazima.

»Ne«, lagala je i sjela pokraj njega na sijeno.

Uputio joj je svoj zadirkujući pogled, kao da zna nešto o njoj čega ni ona sama nije bila svjesna. Pogledala ga je i naslonila se na laktove.

»Ovdje mu je mjesto«, rekao je i u sljedećem trenutku zavukao ruku pod njezinu haljinu. Osjetila je tvrdoću drveta na bedrima i prije nego što je uspjela skupiti noge, dodirnulo joj je gaćice. Njegov dah žario joj je vrat.

»Ne, Roberte«, prošaptala je.

»Ali napravio sam ga samo za tebe«, dahtao je Robert.

»Prestani. Ne želim.«

»Odbijaš me? Mene?«

Ostavši bez daha, nije mogla niti odgovoriti niti vrisnuti. S ulaza u štagalj začuo se Jonov glas. »Roberte! Ne!«

Osjetila je kako snaga njegovog dodira popušta, a drvo između njezinih ukočenih nogu nestaje.

»Dođi ovamo!« zapovjedio mu je Jon kao neposlušnom psu. Smiješeći se, Robert je ustao i otrčao prema bratu.

Uspravila se i otresla slamu sa sebe. Obuzela ju je neugodna mješavina olakšanja i srama. Bila je sretna što je Jon prekinuo njihovu suludu igru, ali i posramljena jer mu se učinilo da nije riječ samo o tome — o igri.

Tijekom molitve prije večere pogledala je ravno u Robertove smeđe oči, a zatim promatrala kako mu usne oblikuju riječ koju nije mogla prepoznati, ali ipak nije mogla suzdržati smijeh. Lud je! A ona... hm, što je s njom? Je li i ona luda? Luda je. I zaljubljena? Da, zaljubljena. Ali ne na onaj način kao prije godinu ili dvije. Imala je sada već četrnaest godina; ovo je bilo mnogo važnije. Mnogo uzbudljivije.

I sada, dok je ležala ovdje i zurila u krov, osjetila je kako joj se u trbuhu kovitla smijeh.

Teta Sara je zaroktala i hrkanje pod prozorom je prestalo. Izvana je dolazilo nekakvo kriještanje. Možda sova?

Osjetila je pritisak u mjhuru.

Nije joj se izlazilo, ali nije imala izbora. Morala je proći kroz vlažnu travu i pokraj štaglja koji noću nije djelovao onako ugodno kao danju. Stisnula je oči, ali to nije riješilo problem. Izvukla se iz svoje vreće za spavanje, obula sandale i odšuljala se do vrata.

Zvijezde na nebu — nije ih bilo mnogo — ustuknut će pred zorom za oko jedan sat. Svjež zrak štipao joj je kožu dok je skakućući prema toaletu osluškiivala zvukove noći. Insekte koji miruju danju. Životinje u lovu. Rikard je rekao da je u udaljenom šumarku vidio lisice. A možda su to bile iste one životinje koje su vani i tijekom dana, samo što se sada drukčije glasaju. Promijene se. Odbace »dnevnu« kožu.

Poljski zahod stajao je na malom brežuljku iza štaglja. Dok mu je prilazila, gledala je kako se povećava. Neobičan iskrivljeni kućerak izgrađen od neobrađenih dasaka koje su u međuvremenu istrunule i posivjele. Bez prozorčića. Bez srca na vratima. Najgore od svega, nikada nisi mogao znati je li netko već unutra.

Upravo takav osjećaj imala je i u ovom trenutku — da je netko već unutra.

Zakašljala se kako bi oglasila svoj dolazak i omogućila osobi koja je bila unutra da na neki način signalizira zauzetost, ali reagi-rala je samo svraka uzletjevši s grane na obližnjem drvetu.

Zakoračila je na kamenu ploču ispred vrata i povukla drvenu kvaku. Tamna komorica bila je prazna.

Izdahnula je. Pokraj školjke bila je džepna svjetiljka, ali odlučila je da joj ne treba. Podignula je poklopac, zatvorila vrata i pričvrstila ih kukicom s unutrašnje strane. Okružena tamnom tišinom, podignula je spavaćicu, spustila gaćice i sjela. Odjedanput nepoznat zvuk. Ni insekt, ni svraka, ni životinja. Prilazio joj je brzo kroz visoku travu iza kućice, ali u sljedećem trenutku ugušilo ga je romnjanje kiše. Njezino je srce već glasno udaralo.

Kada je bila gotova, brzo je navukla gaćice. Ostala je sjediti u mraku. Sve što je čula bili su šum lišća na krošnjama i krvi u njezinim ušima. Čekala je da joj bilo uspori, a zatim je podignula kukicu i otvorila vrata. Tamna silueta prekrila je gotovo cijeli izlaz. Mora da je cijelo vrijeme stajao ondje na kamenoj ploči i čekao je. Gurnuo ju je na školjku, stao iznad nje i zatvorio vrata za sobom.

»Ti?« prozborila je.

»Ja«, odgovorio je drhtavim, hrapavim glasom.

Spustio se na nju. Oči su mu blistale u tami dok joj je grizao donju usnicu i sisao krv kada je prokrvarila. Ruku je zavukao pod spavaćicu i strgnuo joj gaćice dok se ona, omamljena strahom, pod oštricom koja ju je bockala po vratu borila za zrak. Zabijao se u nju, čak i prije nego što je uspio skinuti hlače, kao pobješnjeli pas.

»Samo jedna riječ i razrezat ću te na komadiće«, prošaptao je.

I tako je šutjela. Jer imala je četrnaest godina i bila uvjerena da će, zatvori li oči, čvrsto i usredotočeno, kroz krov moći vidjeti zvijezde. Jer Bog je dovoljno moćan da to učini. Ako to bude volja Njegova.